

Učiteljski in djački dom u Beogradu.

Kadar razmišljam o naših učiteljskih domovih v Ljubljani in v Mariboru, se nehoti spomnim ponosnih stavb v Beogradu, ki sta last učiteljstva. To je »Učiteljski dom«, ki je bil izgrajen pred kakimi dvajsetimi leti. Vojna vihra mu je srečno prizanesla, da je ostal neporušen. Ta dom, ki je last naših srbskih tovarišev, je lansko leto dočkal prizidek trnadstropnega trakta, kateri je namenjen otrokom učiteljev in učiteljic. Ze lanskono leto je sprejel 30 gojencev in ravno toliko gojenk. Ko ga je nam ob neki priliki razkazoval naš tovariš Milane in smo občudovali njegovo vzorno ureditev ter smotreno in čedno opremo, sem si nehoti mislil, da pojdemo po vzorec k našim srbskim tovarišem, ko si bomo začeli Slovenci graditi svoja domova. Morda nanese drugič prilika, da ga opišem bolj natančno.

Druga enonadstropna stavba je Djački dom, ki je bil zgrajen pred par leti ter je last UJU torej vsega organiziranega učiteljstva v državi. Ta solidna stavba je zgrajena na Kralja Milutina ulici, in sicer tako, da jo bo mogoče povišati še za nekaj nadstropij kadar bo potrebno in bodo za ta namen potrebna sredstva na razpolago.

Nas, ko zbiramo z velikim trudom skromna sredstva za naša bodoča domova, zanima pred vsem vprašanje: Kako so prišli naši tovariši v prestolici v tako kratkem času do teh dveh lepih stavb?

Za Djački dom si domišljamo, da vemo. Saj je prispevalo zanj vse organizirano učiteljstvo in smo celo po naših društvi vodili včasih ostre debate za tistih 2 x 5 Din, katerih mnogi še sedaj niso poravnali, dasi teče menda že tretje leto. Dom je stal okrog 1.200.000 Din ter ima danes še par stotisočev dolga.

Kdor pa ima nekoliko upogleda v neredno plačevanje učiteljstva za svoje lastne institucije, ta bo takoj uvidel, da obvezni prispevek niso mogli postaviti niti temelja tej stavbi.

Torej so morali biti drugi viri izdatnejši. Le listajte »Narodno Prosveto« od leta 1927, naprej pa boste videli, kako je dobilo učiteljstvo in od kod največ prispevkov! Predvsem so bili to darovi in zbirke ter zapuščine. Pa ne samo učiteljstva! Politične občine in prav pogosto tudi cerkvene so včasih kar tekmovali med seboj, kdo bo več prispeval za dom učiteljstva. Tudi razne druge korporacije niso zaostale. Gotovo pa je, da so ti darovi iz vrst lajkov bili predvsem uspehi učiteljstva, katero jih je doseglo pri njih s svojim vplivom in ugledom.

Izdatni vir pa so bili tudi darovi učiteljstva samega ali njihovih sorodnikov. Ob priliki važnih rodinskih dogodkov so se spomnili in se še spominjajo učiteljskih domov. Ali je to krstna slava, zaroka, poroka in pa smrt, vse je prišlo prav, da so se spomnili svojih domov in na ta način trajno počastili spomin na dotični dogodek. — Zlasti teh darov pogrešamo pri nas. Če že zbiramo in darujemo, zbiramo in darujemo za druge institucije, silno redko pa za — svoje.

O zapuščinah pri zbirki darov za naša domova ni govora, ne moremo tudi o še tako neznatnih. Kes je, da nimamo med seboj Krezov, res je pa tudi, da nismo vsi revni kot čukvene miši. Torej bi se vsaj nekaj zamoglo dobiti tudi od te plat! Pa nimamo smisla. Zato se dogaja četudi ne sicer tako pogosto, da gredo prihranki učiteljev drugim institucijam v prid po smrti, ne pa učiteljskim. Zivi čisto skrbimo mrtvim za minljive kamenite nagrobne spomenike, namesto da bi jim z zbirkami postavili temeljne kamne v učiteljskih domovih in ohranili vzornikov imena poznejšim generacijam na spominskih ploščah v teh domovih.

Pa dovolj o tem, kako se je postavil naš »Djački dom«. Ogledimo si še malo Učiteljski dom v Beogradu, kako je prišlo do prizidave tistega velikega trakta, v katerem se danes stanujejo otroci učiteljev. Ta prizidek velja 2.300.000 Din in je zrastel tako rekoč čez noč. »A, kje ste dobili sredstva?« sem vprašal tovariša Milana. »Ej, pa zbirali smo igrali loterijo, a glavno je dala naša banka!« se je glasil odgovor.

Torej banka! Ima jo torej srbsko učiteljstvo. Mi je nimamo. Tudi nas tarejo čisto denarna vprašanja in si jih prekladamo iz rame na ramo. A banke nimamo. Naša skromna denarna zavoda sta sicer častljiva po obstoju let, a da bi podprla naša domova, na to ni niti misliti. Saj si moramo čisto izposojevati denar pri drugih zavodih. Tam plačujemo obresti, ki pridejo drugim v prid, a ne nam. Tudi svoje bore prihranke nalagamo večinoma drugod, da drugi razpolagajo z njimi, a ne mi.

Loterija! Ej, koliko loterij in tombol igra naše učiteljstvo za vsakojaka društva! A, tombole, velike tombole, ki bi se igrala po vsej naši banovini, pri vseh slojih, take tombole ne spravimo skupaj, čeprav bi nam prinesla lahko lep dobiček.

Drugi znajo delati in poiskati virov izven učiteljskih vrst za učiteljske namene. Mi pa delamo za druge, na svoj stan pa pozabljamo! Kdaj bomo izpregledali!

od prav vseh šol. Potrebno je, da slišimo zdaj v najhujših dneh naših stanovskih borb poročilo poverjenika.

— Civilnim in vojaškim upokojevcem. Dravska finančna direkcija v Ljubljani obvešča vse one civilne in vojaške upokojece, ki so predložili potrjene pobotnice glede izplačila njih pokojninskih terjatev iz prejšnjih let, da je predložila te priznanice finančnemu ministrstvu v Beogradu v nadaljno poslovnanje. Dokler nam pa ne izda to ministrstvo na podlagi predloženih pobotnic naredbo za izplačilo, je vsaka oseba ali pismena urgencia v tej zadevi brezpomembna. Čim pa prejemo izplačilne naredbe, bomo pa vse te zneske, za katere smo prejeli pobotnice, nakazali nemudoma.

— »Društvo učiteljic v Ljubljani« vabi vse svoje članice k odborovi seji, ki bo v nedeljo, dne 8. februarja 1931, ob 9. uri v sobi odsekov poverjenišva UJU (Učiteljska tiskarna, sprednje poslopje, desno stopnišče). Se enkrat sporočamo, da so se je javne in pristopne vsaki včlanjeni tovarišici, saj čut sočustvanosti nas kliče k skupnemu delovanju. — Po vsaki seji, ki se bodo vršile vsako drugo nedeljo v mesecu, bo po možnosti tudi predavanje iz naših lastnih vst. — Po tej seji bo predavala tovarišica Leopoldina Kosova »o samoupravi učiteljstva«. — Tajnica.

— † Učiteljica Suhadolec, roj. Pour, Petkovi listi pret. tedna so prinesli novico, da je v deželni bolnici umrla Ana Suhadolec, roj. Pour. Naj kot eden prvih učencev v njenem učiteljskem delovanju to suhoparno novico oživim in izpopolnim na kratko. Rojena leta 1862. na gradu Brinje pri mestu Višnja gora je leta 1882. napravila maturo na učiteljsko v Ljubljani in tisto jesen nastopila svojo prvo službo v prijaznih Moravčah pod Limbarsko goro v okraju Kamnik. Mlada naša učiteljica je bila krepke, visoke postave, imela je resen nastop in mnogo veselja do otrok in pa polno torbo potrpežljivosti. In bila je prijazna z nami, radi smo jo imeli in se z veseljem učili. Iz Moravč je odšla na Vrhniko in ondi učila več let. Pa je začutila v sebi glas materinstva, odzvala se mu in se omožila z železniškim uradnikom Suhadolecem, ki mu je poklonila hčerko Ilonko. Med vojno je družina mnogo trpela, selili so se iz kraja v kraj, prišli celo v Turčijo in globoko doli v Srbijo. Gospe Ani je vse to zrahljalo živce, mnogo je trpela vsled njih, smrt jo je naposled rešila mučnega trpljenja. Ljuba moja učiteljica Ana, sladko počivaj gori pri Sv. Križu sredi čudovito lepega polja ljubljanskega, tam, odkoder je videti hribovje pri Moravčah in nad Vrhniko, hribovje okrog tistih dveh krajev, kjer si s srcem polnim ljubezni delovala med kmetskimi fanti in dekletji in jih spretno uvajala v branje in pisanje sladke naše slovenske besede. Učiteljica take vrste, kakor si bila ti, med učenci in učenkami pozabljena biti ne more. In prav zato sem se Te tu javno spomnil. Sprejmi te vrstice kot nadomestek za rdeči nagelj, ki Ti ga nisem mogel položiti na rakev Tvojo. (Glej moj podlistek: »Binško pismo«, objavljen v »Učit. Tovaršu« meseca junija 1919. Tam sem se tudi spomnil pokojne Ane Pourjeve. — Moravčan.

— † Ivanu Pipanu v spomin. 25. novembra 1930. je zadet od možganske kapi umrl naš tovariš v pok. Ivan Pipan, dolgoletni upravitelj na Trati v Poljanski dolini. Rojen 1. novembra 1855. v Hrašah pri Smledniku, je dovršil gimnazijo v Ljubljani leta 1878. in šel študirat pravo na Dunaj. Vsled pomanjkanja denarnih sredstev je moral ta študij opustiti in se je posvetil učiteljskemu poklicu. Služboval je v Zürich, v Starem trgu pri Ložu, v Črnem vrhu nad Idrijo, kjer je na Razpotju srečal svojo družico v Mariji Šubičevi, ki mu je dala četrto otrok: Janka, Mimico, Jelico in Rudolfa. Tu je služboval 15 let. Imel je velik, vzoren vrt, kjer je vzgojil na tisoče drevesc. Da bi svoje otroke lažje šolal, je prosil za premostitev v Poljane in po treh letih na Trato nad Škofjo Loko. Svoje skromne mesečne prejemke je večal s še skromnejšim honorarjem za pouk na ekskursijski šoli na Trebinji, ki je bila takrat združena z matično šolo na Trati. Tu je služboval 22 let do svoje upokojitve. Njegovo delo je bilo, da se je dvorazredna narodna šola razširila v štirirazredno. Pri 46 letih efektivne službe — brez najmanjšega dopusta — ga je dohitel upokojitveni dekret. Ves solzan se je poslavljaj od svoje mladine, ki ji je bil vedno vzoren vzgojitelj in se dolgo ni mogel uživet v svoj novi položaj. Kljub takratnim skromnim mesečnim prejemkom, je povsem udobno preskrbel svoje otroke: Janko je železniški uradnik pri ministrstvu saobračaja v Beogradu, Mimica in Jelica sta učiteljici, prva v Javorjah druga na Trati in Rudolf je šumarski nadinženjer v Čazmi. Kot ljubeč oče ni spravljal svojih otrok samo k dobremu kruhu, ampak je še skrbel, da si je sezidal udoben stan, kjer imajo otroci in žalujoča žena miren in priazen dom ob Poljanski Sori. Pokojni Ivan je bil vnet sadjar in velik prifaletelj ptic. V nežna mladinska srca je vcepljal ljubezen do domovine, prirode in posebno do ptic. Ko je ležal na mrtvaškem odru, so se ptice žgoleč poslavljale od svojega starega prijatelja. Bolečih src so se poslavljali od svojega učitelja in vzgojitelja njegovi učenci in učenke. Dolga vrsta jih je bilo. Njegovi prijatelji in znanci ter stanovski tovariši so ga v častnem številu spremili na poslednji

Obvestilo.

Nekatera šolska upraviteljstva nas naprošajo, naj rok za nakup knjig iz naše založbe po znižanih cenah nekoliko podaljšamo, da dobe za nabavo proračunsko možnost.

Z ozirom na to podaljšujemo ta rok za mesec dni, t. j. do 28. febr. 1931.

Učiteljska tiskarna.

poti. Pred hišo so mu zapeli tovariš-pevci »Vigred se povrne« in ob odprtem grobu, potem ko mu je tovariš Lapajne iz Cerkelj govoril zadnjo poslovilno besedo in ga prikazal navzočim kot velikega življenjskega umetnika, še »Blagor mu«. Počivaj v miru!

— Zabavni večer pavskega zbora UJU so bo vršili v Ljubljani dne 1. februarja v Trgovskem domu ob 8. uri zvečer. Udeležite se ga!

Učiteljski pevski zbor UJU.

—pev. Pevski zbor UJU učiteljstva. Udeležite se pavskega tečaja v nedeljo 1. 2. in 3. februarja. — Odbor.

Mladinska Matica.

—mm Iz uprave: Kakor smo naznanili v zadnji številki »Učiteljskega Tovarša«, je bila prejšnji teden odposlana 4. številka »Našega roda« vsem šolam v istem številu kakor decemberska. — Iz nekaterih nakazil pa razvidimo, da so naročili nižje število januarškega »Našega roda«. Vse dotične poverjenice(ice) prosimo, da po možnosti prodajo vso pošiljko, ter nam inanjajoči znesek na kažejo istočasno s peto številko ter ta dolg posebe označijo na položnici. Če bi celotna razdelitev pošiljke ne bila mogoča, jih prosimo da nam odvisne izvide vrnejo. — Nakazila za 5. številko naj se nam dopošljejo najpozneje do 10. februarja.

Naša gospodarska organizacija.

—g Članom Učit. Samopomoči. V teh dneh ste prejeli položnice za nakazilo članskega prispevka za 232. smrtni slučaj (Jakob Kovačič, Sv. Trojica v Slov. gorah) v znesku 6 Din, zakonski pari 11 Din. Zaostanek sem zamudnikom prištel Opozarjam te, da je v zaostanku prispevek za upravnino in letnino za leto 1931. v znesku 6 Din, ki se plača samo enkrat v letu. — Posmrtnina za zadnji smrtni slučaj je znašala 12.500 Din. — Prosim vse člane, da nakažete ta znesek, ki je malenkosten, takoj po prejemu društvene položnice. — Danes ima društvo 2510 članov. V l. 1931. je vpisanih 10 novih članov. — V letu 1930. je umrlo 30 članov, njih preostali (dediči) so prejeli na posmrtninah 370.160 Din. Ta znesek je lep dokaz, da je društvo v polni meri storilo svojo dolžnost. Veliko je pa še tovarišic, tovarišev in njih soprog, ki se ne zanimajo za Učit. Samopomoč. Ali so res vsi ti tako sijajno plačani da v slučaju nesreče za metujejo denarno podporo svojih stanovskih tovarišev? Dvomim! Le prijavite se za sprejem v Učit. Samopomoč, koristilo bo to Vašim družinam.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—.

RISALNA ORODJA kvalite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana — Slavi trg 9.

Splošne vesti.

— Učiteljem ne bo treba delati pri cestnih odborih. Iz uradnega poročila »Avala« o zasedanju banskega sveta. G. Litrop Stefan se pridružuje predgovorniku glede ukinitve osebnega dela na cestah ter g. Benku glede regulacije Mure. Končno predlaga, naj se v okrajne čestne odbore ne imenujejo učitelji. G. ban dr. Marušič je pojasnil, da so redki slučaj, da bi bili imenovani učitelji v te odbore. Glede eventuelnih pogrškov, ki so se zgošile pri imenovanju, se bo potrebno ukrenilo.

— Nemške paralele na slovenskih šolah. Ministrstvo prosvete je odredilo, naj se po določitvah zakona o narodnih šolah otvori oddelki z nemškim učnim jezikom na naslednjih šolah v Dravski banovini: Celje ter Laze, Črmošnjice, Trava in Draga v kočevskem srezu.

— Članom mariborskega okrajnega učiteljskega društva. Zborujemo 7. februarja t. l. ob pol 10. uri predpolne v Narodnem domu v Mariboru. Ker bo o kmetijsko-gospodinskem šolstvu predaval naš poverjenik tov. Skulj, ki bo govoril tudi o situaciji naših težkih stanovskih borb, pridite polnoštevilno

Vsakovrstna sva in druge specialitete za maske
A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

Gostilna
Ražem
Ljubljana
na Zabajaku št. 3

Točijo se pristna štajerska, dolenjska, in dalmatinska vina. — Primorska kuhinja. Vsak četrtek, petek in nedeljo sveže morske ribe.

Kaj —

Vi še vedno ne znate fotografirati? Saj to je otroško lahko!

Zahtevajte cenik:

Drogerija Gregorič

(Dovoljuje se obročno odplačevanje.)

Ljubljana, Prešernova ul. 5

Priporočamo trdke, ki inserirajo v našem glasilu!

FINKOVE ZBIRKE NAREDB IN ODREDB

za osnovne in mešč. šole ter učiteljska v Drav. banovini

- I. zvezek (od prevrata do konca l. ta 1920) broš. Din 5.—.
- II. zvezek (za l. 1921.) broš. Din 7.—.
- III. zvezek (za l. 1922.) broš. Din 9.—.
- IV. zvezek (od 1. januarja 1923. do 30. junija 1924.) broš. Din 14.—.
- V. zvezek (od 1. julija 1924. do 31. decembra 1925.) broš. Din 32.—.
- VI. zvezek (za l. 1926.) broš. Din 24.—.
- VII. zvezek (za l. 1927.) broš. Din 25.—.
- VIII. zvezek (za l. 1928.) broš. Din 25.—.
- IX. zvezek (za l. 1929.) broš. Din 25.—.

Naročila sprejema

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

Prav tam se dobi: C. Cavalieri: Propisi o činovnicima i ostalim državnim službenicima gradjanskog reda. Broš. Din 120.—.